

Zaplenjeno!

No, kako sivo pa bo gledal naš spódnještajerski kmet, ako bo mu mestjan na enkrat rekel: „Ne dragi kmet, ne, jaz sem Nemec, ti si pa Slovenec, radi tega ti bodem jaz prodal svoje blago tako drago, kakor mi svetuje to klerikalni listič! Le gledi sivo kmet, tvojih volov, tvojega žita, tvojega vina, tvojega hmela, vseh tvojih pridelkov ne maram, prodaj jih farovžem, prodaj jih Tvojim nenasitljivim „voditeljem“ Tvojim dohtarjem!“

Tako bi moral govoriti mestjan, ako bi ravnal po želji gospodov v dolgih črnih suknjah, po želji dohtarjev. Hasek od tega imeli bi — farovži in dohtarji. A kmet? Toda kaj je mar tej druhalu za kmeta? Samo toliko se brigajo za njega, da jim popolnoma ne propade, da ne zabrede v popolen pogin, ker bi potem prinehalo za njih pridno in delavno — živinče, rodovitna krava, katere ne bi morali več za sebe porabljeni in molzti.

Poglejte toraj kmetje, kdor hujska. Hujskarija brez konca in kraja je na klerikalni strani, nikdar pa ne na strani naprednjakov, naj si bodejo ti Nemci ali Slovenci.

In laž, hinavstvo, zavijanje, podlo obrekovanje?

Kmet, pri nas jih ne najdeš teh nesramnosti, pač pa neki drugje!

„Štajerc“ pred sodiščem“, tako se glasi umazani članek, umazanega mariborskega glasila, v katerem razpravlja „Fihpos“ neko obravnavo med ptujskim županom gospodom Ornikom in pa bivšim urednikom „Štajerca“, Kalhbergom. Gospod župan toži namreč omenjenega gospoda radi razžaljenja časti. To razžaljenje časti je gospod Kalhberg učinil več kakor leto dni pozneje, ko je zapustil naše uredništvo! Kje je toraj „Štajerc“ pred sodiščem? Laž, in zopet

Kmet in sreča.

Času primerna pravljica.

(Konec).

3.

Menih jo je s Srečo urno pobrisal v mesto. V farovž se ni več vrnil, ker se je najbrž bal, da bi župnik ne pustil odpeljati te čudne deklice iz svoje fare.

Ko je prišla Sreča v kloster misijonarjev, se je tudi tam vse na boljše spremenilo. Ljudstvo je začelo vreti iz vseh koncev in krajev v majhno samostansko cerkev, in menihi so imeli kmalu toliko opravka, da jim ni bilo treba več «misijonariti» in beračiti. Kloster je postal imenitna božja pot in mnogoštevilni romarji so raznašali razne izmišljene čudeže, ki so se bojda dogajali. Tako govoričenje je ljudi še bolj vzpodbujalo k romanju, vsled česar je rastlo bogatstvo menihov neizrečeno hitro. Stare device so na smrtnih posteljah zapuščale svoje premoženje samostanu, razni veliki grešniki, kakor goljufi, oderuhi in razuzdanci so darovali menihom velike svote denarja, da bi stem potolažili nemirno vest, da, pripetilo se je celo, da so stariši oskodovali lastne otroke. Mnogo so tudi dobili za svete maše in za razne dobre namene. Zato se ne

laž, kakor si jo pač samo lahko izmisli klerikalno neumno, trepasto mariborsko glasilo vseh farških podrepnikov!

Zopet piše „Fihpos“:

„Iz Ptujja prihaja vest, da se „Štajerc“ cu grozno slabogodi. Naročniki m kar trumoma odpadajo. Tako je prav Le naprej!“

To je laž, in zopet laž, grozovita podlost in na stopanje proti naprednemu listu, katero ničesar drug zega ne zasluži, kakor naše zaničevanje!

Nasprotno pa Vam mi povemo, da nekomu drug zemu odpadajo trumoma naročniki in to je „Gospodar“ in „Naš Dom“ v Mariboru. Že davno bi bila za spala, ako njiju nebi naročevali, ne kmetje, temveč župniki, kaplani, farške kuharice in farške — čiste de vice. To pa ni laž, to je resnica, katero mora vsakdo od Vas dragi nam kmetje potrditi.

Toraj pa kmetje, le vstanite, a vstanite pa v drugem pomenu, kakor Vam to želi mariborski „Fihpos“, vstanite k naprednjaštvu, otresite se Vaših pijavk, vseh Vaših takozvanih narodnih voditeljev, vseh Vaših dohtarjev, vseh Vaših — slabih duhovnikov. Mariborsko glasilo pa vržite v peč, saj je poln same hujskarije, polno same laži, Vam v gotovi ne izogiben pogin, ako se ga ne branite. Naročujte ravno tako pridno, kakor do sedaj naš list in klerikalni spodnještajerski zmaj bode kmalu — poginil!

Kmet in meščan.

(Dopis kmeta iz celjske okolice).

„Dragi nam „Štajerc“! Čital sem zadnjič tvo članek, tičoč se kmetov in meščanov. Ne zameri, da ti danes tu le podam moje mnenje o tej stvari. J sem priprost kmet in še pred kratkim nisem vedel kaj je klerikalstvo, kaj naprednjaštvo. Tičal sem kakor moj oče, večinoma v farovžu, bil tje tudi več krat povabljen, sicer ne zastoj, ker marsikatero svinjsko pleče, marsikatera steklenica dobrega mojega

smemo čuditi, da so imeli za drobiž pripravljene lesene škafe za srebro in zlato velike sklede, a za bankovce lično železne škrinjo. V kratkem času so kupili več posestev, sezidali prelepe cerkev in postavili velikanski samostan. Patra Fidelijaki je pripeljal Srečo, pa so izvolili hvaležni patri za svojega predstojnika.

Pri našem kmetiču je bilo ravno nasprotno. Lisica mu je pobrala polovico kokoši, svinjska kuga je pokončala skoro vse svinje in na zadnje mu je še krava hudo zbolela in izvrgla. To mu je hudo delo, pa tolažil se je še z prelepim žitom, sadjem in grozdom. Čakal je tudi na veliko plačilo, katero mu je menih obljubil. A hudo se je motil: ko je pšenica dozorela, prihrumela je strašna nevihta s točo in potolkla njegov zadnji up.

Na vrata njegove hišice je trkalo zdaj siromaštvo, sobi ga je vedno zbadala žena, na cesti pa so ga srečevali škodoželjni obrazi sosedov. Kaj je storiti? Oblekel se je čedno in se podal v samostan. Po velikem trudu je vendar sme pred opata, očeta Fidelija. Bridko mu je tožil svoje nesreče in ga za pet Kristusovih ran prosil, naj mu vrne Srečo, ker samostan je itak ne potrebuje več. Menih seveda ni hotel o tem ničesar vedeti, izgovarjaje se, da mu je sam srečo daroval, in kar človek enkrat daruje, do tega nima nobene prave

starega vina je romala tje. Ne da bi to komu oponašal, toda naj bode resnici na ljubo povedano tudi to.

V farovžu so se mi priporočali razni listi in jaz sem jih sprejel, pozneje naročil. V njih sem čital tudi o „Štajercu“. Tedaj si mislim, ako bi bil ta list za nič, ga gotovo nebi drugi tolikokrat imenovali. Ker sem se župnika bal, naročil sem si ga pod drugim imenom in ga sedaj redno dobivam. Sicer berem še tri druge liste, a najbolj mi ugajaš, da ti odkritosrčno povem, ravno ti, dragi „Štajerc“. Že ta misel na Spodnjem Štajerskem odpreti predale naprednega lista je bila jako pametna. Toraj pri čitanju vseh teh klerikalnih časopisov sem sprevidel, kaj hočejo z nami kmetje. In ravno njih najnovejše početje, hujskanje kmeta proti mestjanom, je zopet čin njihovih zaslepljenih želj. Priznam, da sem Slovenec, da obiskujem tudi slovenske čitalnice in druga slovenska podjetja, a vendar sem dovolj treznega mišljenja, da je preganjanje med narodi popolnoma neumna stvar. Raditega moram že prvič obsojati ščuvanje kmeta proti mestjanu, češ ti kmet si Slovenec, drugi je Nemec. To ščuvanje prirejajo samo klerikalci, da bi spravili vodo samo na svoj mlin. In to delajo ti gospodje, ker hočejo z enim udarcem tako rekoč trojno doseči. Škodovati hočejo trgovcu, naj si bode ta Nemec ali Slovenec, škodovati hočejo nam kmetom, ker nas hočejo spraviti pod svojo komando in tretjič hočejo koristiti sebi in svojemu žepu. Ravno radi tega so nas „osrečili“ s svojimi konzumi. In glej, konzume so tudi tam ustanovili, kjer so s tem škodovati hoteli trgovcem, kateri so bili iste narodnosti kakor smo mi, namreč Slovenci. Ustanovili so jih samo, da dobivajo sami za sebe svoj dobiček, da si pomnožijo s takimi podjetji število svojih podvrženec. In kmetje so jim verjeli, ker so bili nespametni! Kdaj pa je dobil še kateri kmet, rečimo samo le en krajcar od konzuma kot dobiček nazaj. Obljubljuje se nam vedno in vedno, a niti fige ne dobimo. Priznati moram, da tu in tam trgovci s časom nekaj zaslužijo

vice več. Zdaj je kmet s solznimi očmi prosil, naj mu Srečo za kratek čas posodi. Misijonar je ostal trd in je v enomer godel, da nikomur ni treba darovanih stvari vrniti ali posoditi. Ko je obupani kmet spoznal, da ne dobi Sreče na nobeden način, pokleknil je pred meniha in ga s povzdignjenimi rokami prosil, naj mu vsaj da majhen del od denarja, katerega je Sreča takorekoč v kloster privlekla. Zopet se je pobožni mož izgovarjal, rekoč: »Kogar Bog ljubi, tega tudi tepe. Zato pa le lepo potrpite, ker na onem svetu vas gotovo čaka največje plačilo!«

Kmetu se je kar stemnilo pred očmi. Zato je voljno odšel, ko ga je menih potisnil skozi vrata. Zunaj je zopet prišel k sebi, a misliti ni mogel ničesar, ampak celo pot je gonil besede: »Kako je neki le to, da nas nekateri duhovniki zmiraj odvrčajo od posvetnega blaga in zmiraj tolažijo s plačilom v nebesih, sami pa grabijo premoženje skupaj, kakor da bi morali večno živeti?«

4.

Doma je kmet hitro spoznal, kaj mu je storiti. Začel je pridno delati in slo bi bilo za silo, ako bi ga ne bila pekla vest.

in si pripravijo in prav je tako, saj morajo zato od ranega jutra do poznega večera, kakor mi kmetje delati. A kje pa je več debelih trebušov, kakor po farovžih? Ti gospodje jih nosijo med nami in sicer zato, ker vsak dan od 24 ur najmanj 22 brez dela živijo, seveda premišljevaše naše kmečke — grehe. Dohtarji si polnijo kase, glej kmetič, le reči kakemu takemu dohtarju na ulici „Dobro jutro“, in se pogovori malo z njim. Drugi teden dobiš gotovo tožbo za „posvetovanje“ moraš plačati lepo svoto težko za služenih kronic.

Ako pogledamo malo dalje, moramo trezno misleč priznati, da nam slovenskim kmetom ni mogoče postaviti se na lastne svoje gospodarske noge, ker mi imamo tudi svoje potrebe. Mi moramo podpirati mestjane, mestjani pa nas. To se je tudi že več sto let zgodilo, in dobro je bilo tako. A zdaj pa hočejo klerikalci, da bi to vez raztrgali, da bi sprejeli vezi, katere nas bodejo vezale z njimi. Ali je kdo tako neumen, da bode verjel, da to ti gospodeki hočejo nam kmetom na ljubo? Klerikalci kličejo! „Ne kupuj od tvojega nemškega soseda, ker je Nemec!“ A ni jim za narodnost, ne kmetje, sobratje verjamite mi, jim je samo za klerikalstvo! Dokaz za to je jako lahek! Kipi, podobe, zastave (bandere) monštrance, vse, vse, kar imamo v naših cirkvah, kupujejo naši duhovniki večinoma na Tirolskem. Na Tirolskem ni niti enega Slovenca, pač pa so skoraj brez izjeme vsi obrtniki, umetniki, zlatarji i. t. d. — klerikalci! Vidiš jih no, te nesramneže, ne, njim ni za narodnost, njim je za klerikalstvo. Nas pa šuntajo proti trgovcem druge narodnosti v naših trgih in mestih, ker ti nočejo peslati po njihovi godbi (muziki)!

Neki prijatelj od mene je imel več pišancev na prodaj. Misli si torej, ne bodem jih nesel v mesto, ker gospod župnik tudi kaj radi obračajo piceke po okrožniku. Za to se je napotil v farovž, da bi jih tam prodal. Kuharca mu jih je tako prav vesela odvzela rekoč: „Vsedite, da pokličem gospoda!“ Poklicala je gospoda in ta je rekel: „Hm, hm, lepe piške

Nekega dne je prišel v njegovo kočjo beraški menih. Videl veliko revščino, ni prosil za ničesar, temveč le omiloval in tolažil ga je. Kmetu je menihova dobrosrčnost dobro delala in hitro je postal zaupljiv. Jel je vzdihovati in praviti, da si je uboštva sam kriv. Menih je postal radoveden in ga je napeljal, da mu je povedal celo povest o Sreči in trdosrčnem patru Fideliju.

Menih je prav pazljivo poslušal, se praskal za ušesi in potem neusmiljeno udrihal po bogatem samostanu, češ da Fidelius in njegovi bratje ljudi le farbajo, da si stem zberejo velikansko bogastvo. Po dolgem govoričenju sta bila oba te misli, da bi bilo najbolj pametno in pravično, če bi bogatim samostancem Srečo odpeljala. Pa kako priti do nje? Dalje časa sta premišljevala, dokler si ni izmisлил menih nekaj primernega. Rekel je veselo: »Jo že imam! Jaz se bodem preoblekel za imenitnega opata iz tuje dežele, vi pa vzamete mojo kuto (suknjo) in bodete moj služabnik. Potem greva v samostan na obisk. Jaz se podam k opatu Fideliju, a vi morate za moj denar nakupiti veliko likerja (sladkega žganja) ter ga ponujati vsem bratom. Ko postanejo dobre volje, jih začnite izpraševati, kje imajo Srečo skrito. Kadar bodejo pa močno pijani, tedaj poiščite Srečo in jo odpeljite!«

to, grozno lepe, hm, pa bom bral dve meši za nje!“ In kmetič je šel brez pišancev, brez grošev zopet domov. Mestjan bi jih bil plačal! Poskusi dragi mi sobrat in trpin peljati kakemu dohtarju za kako pravdo tvoje pridelke! Bodeš videl, kako te bo nagnal rekoč: „Le plačaj, z denarjem plačaj, drugače pa bode pel boben!“

In to se godi povsod! Kmetje, sobratje, ne verjete tem volkovom v ovčji obliki in vsem njihovim hujskarijam, saj lahko sami razsodite, da mislijo povsod le na svoj nikdar siti želodec, na svoje globoke vedno prazne žepe!

Ljubi „Štajerc“, priobči to, ako se ti vidi, hvaležen ti bodem jaz, hvaležni pa tudi vsi moji sobratje, kmečki trpini, kateri vsaj hočejo mojo dobro voljo pripoznati in me razumeti — v svojo lastno korist.

Tvoj kmet iz celjske okolice.

(Opomba uredništva: Bog daj, da bi zares hoteli razumeti vsi kmetje skušenega sobrata. Potem bo bolje!)

Spodnje-štajerske novice.

Ptuj ob Dravi. „Fihpos“ piše: „Vse v Ptuj si šepeta o zanimivem procesu župana Orniga proti Kalhbergu, le „Štajerc“ molči, globoko molči.“ — Podlo mariborsko klerikalno glasilo vеди, da bode „Štajerc“ o tem procesu govoril, ko bode proces — gotov! Ne pa tako, kakor ti, ki mečeš blato prej po poštenih ljudeh, kakor se je njim dokazala le pikica slabega!

Zlata poroka. Gospod Rihard Starkel, znani dravnik za rane in porode v Ptuj je obhajal te dni s svojo ženo Jožefo zlato poroko.

Kmet, kaplan in „Štajerc.“ Pred par dnevi je prišel v Ptuj nek kmet in si je kupil „Štajerca.“ Kmet, korenjak in poštenjak od pet do glave reče: „Jaz bi si Vaš list naročil, a bojim se, da bi potem kaplan — preveč tepel radi tega mojo deco v šoli!“ Tako se toraj obnašajo ti gos-

Kakor sta se zmenila, tako jima je tudi izteklo. V času, ko je menih opata in patre motil, napajal je kmet brate in od njih izvedel, da je čudodelna deklica zaprta v zadnji celici tretjega nadstropja (štoka). Proti večeru se mu je posrečilo, jo najti in ubežati ž njo.

Njegov pomočnik je med tem vedno skozi okno pogledoval. Zapazivši bežečega kmeta, se je hitro poslovil in odšel. Pri mostu ju je došel in veselo, so jo mahnili proti domu.

Približavši se samostanu, iz katerega je bil beraški menih, začel je ta kmeta nagovarjati, naj pusti Srečo njemu, ker jo je bilo mogoče le po njegovem nasvetu izpeljati. Seveda ni bil kmet pri volji, oddati težko pridobljeni plen. Zato je menih zabrenkal na druge strune: pravil mu je, naj preveč ne misli na minljivo posvetno, ampak bolj na življenje na onem svetu, ki trpi večno. Pa slabo je naletel, kajti kmetič je zasmehljivo odgovoril: „Zakaj pa naj bi ravno jaz mislil na oni svet, zakaj pa tudi vi ne, ker vaša duša bo ravno tako na večne čase živela, ko moja?“

Menih je utihnil. A naš kmet ni bil slab mož. Dobro je vedel, da bi brez menihove pomoči ne videl Sreče nikdar več. Tudi ga je spoštoval, ker je vedel, da ima usmiljeno srce. Zato je hitro pretrgal molk in rekel: „Sreče ne potrebujem samo za sebe in jo rad privoščim vsem poštenim ljudem. Po-

podeki? Kako velikodušno, kako umikano je tako ravnanje! Fej jih bodi! Kmetje z imeni takih tepcev na dan! Hajd pred sodnijo ž njimi, njihov „Laž Dom“ pa jim vržite nazaj, ako Vam ga vsiljujejo!

Zanimiva vest. Čuje se, da bodo imeli štajerski klerikalci tekom prihodnjih dni na Pragerskem shod, kjer ustanove svojo posebno klerikalno stranko ter naredo konec dosedanji slogi. Vzrok je menda ta, da so se Celjani oglasili proti dr. Šusteršiču znanemu dohtarju Žlindre. Bomo videli, kaj se skuha.

Ogenj na Bregu pri Ptuj. Dne 6. zvečer ob 11. uri je začelo v škednju gospoda Štanica, mesarja in krčmarja na Bregu pri Ptuj goreti. Ogenj je opepelil celo zadnje gospodarsko poslopje, pri tem je zgorelo več vozov in mnogo gospodarskega orodja. Živino so sosedi, ki so takoj prihiteli rešili. Ptujski požarna bramba je zabranila, da se ogenj ni razširil tudi po drugih hišah; nevarnost je bila tem večja, ker stoji blizu veliki magacin za petrolej.

Ptujski sodniji sta se izročila. Posestnik Tomaž Vuzem iz Lancaveši je onečastil 12-letno slaboumno Ano Svenšek, sedaj je pod ključem in pričakuje svoje obsodbe. Marija Šprah, dekla iz Tršča je podolžena, da si je odpravila otroka in da je vrgla sad svojega telesa v Pulska vo. Tudi njo je žandarmerija izročila c. k. sodniji.

Stekel pes ugriznil deklico. Pri sv. Urbanu blizu Ptuja je ugriznil stekel pes deklico posestnika Knehtelna. Deklico so odpeljali na Dunaj, da jo tam izvračijo.

Pri velikonočnem strelanju se je zgodila v Prepolah pri sv. Marjeti na Dravskem polju velika nesreča. Možnar je pri strelu namreč razpočil in tako težko ranil posestnikovega sina Ježefa Štumberger, da so mu morali v mariborski bolnišnici odrezati desno nogo in desno roko. Zakaj se to strelanje rajši ne opusti?

Prste mu je odrezalo. V četrtek je žagal pri posestniku Jožefu Vinter službujoči žagar Ferdinand Berko s tako zvano okroglo (cirkularno) žago late.

sebnost Vam jo iz hvaležnosti za nekaj časa rad dam, če mi odkritosrčno odgovorite na tri vprašanja. Menih se nič ne pomišlja, temveč takoj ponudi svojo roko.

„Začniva tedaj!“ reče kmet, „zakaj pa politikujoči duhovniki, menihi in dohtarji tako pridno grabijo denar?“ — Menih je počasi odgovoril: „Priatelj, to je nekaj čisto navadnega. Denar da človeku moč. Za denar se na svetu vse dobi in vsi siromaki morajo ubogati bogatina.“

„Prav govorite, častivredni oče,“ nadaljeval je kmet. „Zakaj pa potem tisti, ki najbolj grabijo, odvrčajo nas uboge ljudi od posvetnega blaga ter nas zmiraj pitajo s srečo na onem svetu?“ — „Kako ste otročji,“ odvrne zasmehljivo menih, „samo zato odvrčajo uboge ljudi od premoženja, ker je denar največja moč. Ubogemu človeku lahko zapoveš, kar hočeš, lahko ga napodiš, kakor se ti zljubi, z bogatašem pa moraš lepo ravnati in ga za vsako malenkost spodobno prositi. Razun tega nima ubog človek časa premišljevat, kako ga nekateri sobratje derejo in za nos vodijo, ker ga terejo noč in dan žalostne misli, kje bode dobil denar za davek, za sol in za obleko. Premožni človek si prihrani te misli ter ima dosti časa za premišljevanje, kako bi si mogel življenje še izboljšati.“

„Aha!“ zakliče kmet, „zdaj šele vem, zakaj so klerikalne dežele najbolj uboge in najbolj zanemarjene. Zdaj mi je jasno,